

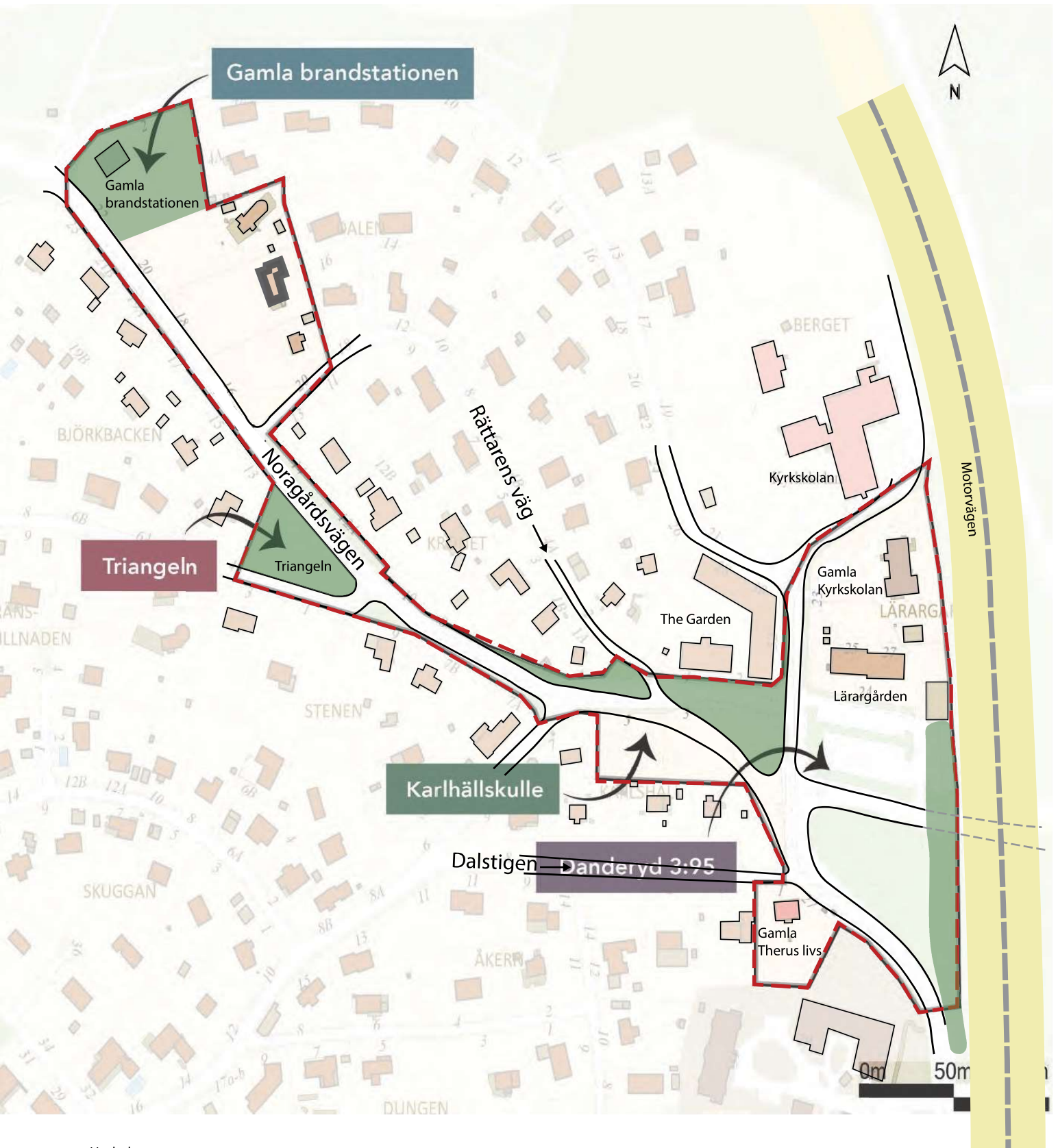
Från: Anita Enflo <anita.enflo@gmail.com>
Skickat: den 9 december 2024 23:48
Till: Claes Breitholtz; Fredrik Pallin; Kristin Eriksson; Anders Hultgren; Gun-Britt Lindström; Karl Stenqvist; Plan; Anna Sarkany; johan.helmqvist@danderyd.se; Erik Hafström; Jesper Isaksson; Björn Strenger
Kopia: Johanna Hornberger; Siv Sahlström; Sara Degrér; Jenny Åkervall; Deniz Norgren; Anne-Marie Bratt; Franciska Arkeobild; Hans Iwan Bratt; Cecilia Lindblad; Björn Lundberg
Ämne: Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens möte 11 dec 2024 pp 15 och 16 Noragårdsvägen
Bifogade filer: 1000023294.jpg; Noragårdsvägen medborgardialog_ny (2) (5) (2).pdf; DVÅF Medborgarenkät Del av Noragårdsvägen Mars 2024.pdf; Noragårdsvägen Enkät svar KS 17 juni 2024 vers 2.docx

Bifogar namnlista från Hembygdsföreningens café 7 december 2024 angående Triangeln och Gamla Brandstationen. Naturskyddsföreningen har vid sitt sammanträde 9 december 2023 också ställt sig bakom listan. Bakgrundsmaterial bifogas i tre filer, som Danderyds Villaägareförening, Danderyds Hembygdsförening, Föreningen Nora Torgs Framtid samt Bostadsrättsföreningen The Garden ställt sig bakom vid sina föreningsmöten. Naturskyddsföreningen i Danderyd har också vid sitt möte 9 december 2024 ställt sig bakom uppropet.
Vänligen
Anita Enflo, ordförande Danderyds Villaägareförening

December 2024

**Värna Villa-/trädgårdsstadens kvaliteter. Luftigt och grönt.
Säg nej till täta radhusmattor på Triangeln och Gamla
Brandstationen!**

Namn	Adress	Tel
Ingegerd Borg	Mörbydalav 36	073 800 2346
Franciska S. Långqvist	Baldersv. 7	0739843751
Egon Högberg	Mörbydalav 19	08185661
Annika Marie Rull	Hälsjögränd 2	0727-458483
Doff Söderlund	Santavägar 43	070-6965701
Agneta Löfgren	Santavägar 42	070-5349907
M. Britt Hoffmann	Gröndalav 7	0738-407513
Charles-Olof Wenn		
Ulrich Hoffmann	Enebyberg	08176867
Anita Enflo	Skogav 27, Drott	0705214824
Monica Skylberg		073-9032516
Einar Nordahl		
Bengt Bengt Nordahl		0705202982.
Jan Borg		0708626919
Per Juhl	Rickvägen 31	0708576168
Jan Långqvist	Baldersv. 7	0735932937
Ulf Oppenheimer		070-7553367

Underlag:
 Karta från Danderyds kommun
 medborgardialog för en del av
 Noragårdsvägen

- - - Berört område; Noragårdsstråket
- Gröna stråk

Angående medborgardialog för en del av Noragårdsvägen

Vi har med stort intresse tagit del av medborgardialogen för en del av Noragårdsvägen. Vi har försökt lyssna in stämningarna i området och dristar oss att redan före dialogen är avslutad delge våra synpunkter på området. En anonym enkät har sin styrka i att vara en idékläckare men kanske inte alltid som en objektiv opinionsyttring. Vi kommer att med stort intresse följa ärendets gång och delta i debatten. Våra synpunkter är alltså preliminära.

Noragårdsvägen kan ses som infarten till Nora trädgårdsstad med dess gamla kulturmiljöer alltifrån Therusängen och Therusbutiken, Karlshäll fram till den gamla brandstationen, Nora torg, Blanchegården, Nora Herrgård, Danderydsgården, Kvarnparken, Danderydsvallen, Alhambra, Klingsta gård och ända ner till Nora strand och utsikten över Edsviken och Ulriksdals slott. Samtidigt utgör den en länk mellan Kulturmiljöerna vid Berga gård, Danderyds kyrka och kyrkogård och naturområdena kring Ekebysjön och dess naturreservat på östra sidan av E18 och kulturmiljöerna kring Dalstigen och Karlshäll ända in i Klingstaområdet på vägens västra sida. Det är viktigt att dessa länkar värnas och förstärks. Området vid Gropen, som i gällande plan är park, är starkt nedgånget och en skamfläck för Danderyd. Det behövs förvisso en upprustning där.

Området i dess östra del är starkt bullerstört av trafiken på E18. Samtidigt alstrar trafiken även avgaser, damm och partiklar. Intill området finns bostadsbebyggelse och Kyrkskolan. En upprustning där är nödvändig. Förstärk i första hand sambandet mellan kulturmiljöområdena på bägge sidorna av E18 med (vinter)gröna bullervallar. Mjuka vallar med vegetation dämpar buller bra i stället för hårdgjorda ytor, plank och fasader, som effektivt reflekterar bullret mot vägens andra sida. Grönskande vallar binder genom sin vegetation koldioxid och bildar syrgas. Samtidigt stannar damm och partiklar kvar i området och flyger inte runt i väder och vind. Grönska tempererar dessutom luften och dämpar blåst och vind. En grönskande bullervall tillsammans med upprustad parkmark i Gropen utgör ett utmärkt grönt samband mellan kulturmiljöområdena på vägens bägge sidor. Schaktmassor torde finnas i riklig mängd från tunneldragningen av kraftledningarna från Anneberg till Skanstull.

Den kraftiga kurvan på Noragårdsvägen vid Tekniska nämndhuset/the Garden har alltid upplevts som besvärlig, omotiverad och trafikfarlig. Garageutfarten från the Garden förvärrar ytterligare situationen. Vi föreslår att vägen rättas ut att gå från Rättarens väg rakt mot Kyrkogårdsvägen där den möter Noragårdsvägen/Gamla Landsvägen. Kanske behövs en rondell för att ansluta Noragårdsvägen/Gamla Landsvägen, Kyrkogårdsvägen och Klockar Malms väg till varandra.

Cykelvägen/trottoaren längs Noragårdsvägen skapar konflikter mellan gående och cyklister. Kanske kunde man separera gångtrafikanter från cyklister genom att ha cykelbana på vägens ena sida och gångbana på vägens andra sida. Förslagsvis skulle cykelbanan vara på östra sidan, så att den trafikfarliga överfarten vid gamla brandstationen kunde tas bort. Största delen av trafiken går ju mot Enebyberg. För övrig trafik finns det redan en cykelväg längs norra sidan av Noragårdsvägen. Hur/var cyklisterna skall byta sida i södra delen av området är oklart, kanske någonstans i korsningen/rondellen kring Kyrkogårdsvägen.

Områdets östra del är kraftigt stört av miljöproblemen från E18, såväl vad gäller buller som avgaser/partiklar och lämpar sig inte för bebyggelse. Bullervallen tar dessutom stor del av marken och området belastas också av utrymningsvägen från tunnelbanan. Ett återskapande av parkmarken som ett grönt samband mellan kulturmiljöområdena på vägens bägge sidor skulle berika hela området.

Vad gäller områdets nordöstra del bör det påpekas att det är starkt stört av buller och avgaser/damm/partiklar. En bullervall är knappast möjlig att skapa där på grund av de skarpa klipporna. Bebyggelse med hårdgjorda ytor reflekterar ljudet över vägens östra sida och då speciellt över gravplatserna, som redan är starkt bullerstörda. Det är redan närmast omöjligt att få en stilla stund vid gravarna. Kanske bäst att plantera rikligt med träd och buskar i området. Eventuellt har Kyrkskolan behov av ytterligare mark.

Notera att Reinfeldtregeringen på oklara grunder höjde normerna för trafikbuller från de av WHO rekommenderade 55 dBA ute/30 dBA inne till 60, 65 och även 70 dBA ute i vissa fall. Eftersom decibelskalan är logaritmisk betyder detta att en höjning med 5 dBA motsvarar tredubbelt bullertryck, 10 dBA tio gånger!

I området söder om Rättarens väg är villabebyggelsen relativt tät och avspeglar väl bebyggelsen i Nora trädgårdsstad. Dock finns områden där det tidigare rått byggnadsförbud på grund av kraftledningarna genom området. Nu är kraftledningarna tunnelförlagda och därför är byggnadsförbudet inte lika motiverat. En viss bebyggelse, som speglar bebyggelsen på vägens västra sida kunde vara motiverad, nämligen separata enfamiljshus på gröna villatomter på gängse minst 1.000 m². Radhusmattor på små tomter undanbedes! Än mindre flerbostadshus i flera våningar! Eftersom området redan idag är rätt så kompakt bebyggt ser vi gärna lite luftighet i området och förordar att den s.k. triangeln inte bebyggs utan kvarstår som en grön lunga d,v,s, en liten park med blommor och några vackra träd.

Vi har förstått att det finns ett stort intresse i området att bevara gamla brandstationen som ett kulturminne och för användning som möteslokal/utställningslokal eller dylikt. Huset bör upprustas och bevaras som en symbol för bildandet av Nora trädgårdsstad.

Danderyd, den 7 mars 2024

För

Danderyds Villaägareförening

Danderyds Hembygdsförening

Föreningen Nora Torgs
Framtid

Anita Enflo, ordförande

anita.enflo@gmail.com

070-521 48 24

Skiljevägen 27

182 56 Danderyd

Till Kommunstyrelsen i Danderyd

Angående KS 2024-06-17, p. 12: Redovisning av genomförd medborgardialog (del 1) avseende del av Noragårdsvägen. Dnr KS 2023/0447

Som man frågar får man svar

Enkätundersökningar har sina fördelar och sina nackdelar. Man kan enkelt nå en bred publik, delges nya intressanta idéer och konstruktiva förslag. Men, som man frågar får man svar. Frågorna kan bli en envägskommunikation med ledande, tendentiösa, splittrade och intetsägande frågor. Vi saknar den offentliga debatten, där frågor och svar kan bollas fram och tillbaka mellan flera deltagare i en öppen dialog.

Vi finner det beklagligt att inkomna fritextsvar inte redovisats i sammanställningen. Bifogar därför den skrivelse, som fyra föreningar verksamma i området, nämligen Danderyds Villaägareförening, Danderyds Hembygdsförening, Föreningen Nora Torgs Framtid och Bostadsrättsföreningen The Garden, ställt sig bakom. Samtliga föreningar har behandlat ärendet vid sina respektive medlemsmöten.

Vi vidhåller våra synpunkter och yrkar att skrivelsen ges stor tyngd i den fortsatta planeringen och att skrivelsen bifogas redovisningen.

Vi saknar också redogörelse över hur två inflytelserika organ, nämligen SL och Trafikverket ställer sig i frågan. Vi har ju redan erfarit att SL har starka synpunkter i och med att utrymningsvägen från tunnelbanan ingår i området. Bullerproblematiken från E18 längs dess bägge sidor kan inte heller separeras från varandra. Reflekterat buller från vägens ena sida drabbar området kring vägens andra sida. Notera att normerna för trafikbuller ligger 5-10 decibel över av WHO rekommenderade! Bullernormerna skall inte vara planeringsnorm, utan i stället skall man alltid sträva efter att nå så långt ner som möjligt under dessa normer (ALARA-principen: As Low As Reasonably Achievable).

Vi dristar oss också att i detta läge kommentera föreliggande Rapport för del 1 av medborgardialog för del av Noragårdsvägen.

1. 302 svar varav några ideella organisationer – hur viktas de senare i sammanställningen
2. Angränsningen utredningsområde och närområde tynger framställningen. Helhetssyn saknas. Gör det hela rörigt och svårgripbart.
3. Hur viktas boende och förbipasserande – de boende har förmodligen djupare kunskap och större intresse att bygga sina svar på.
4. Det anges att kommunen inte har rådighet över kollektivtrafiken, vilket är fel. Kommunen kan och skall förhandla, gäller också vägtrafik, buller, föreningar etc.
5. 3 områden redovisas som särskilt intressanta – Gropen, Karlshäll och Triangeln. Vi vill lägga till Gamla Brandstationen, prototypen för 50-talets stationer för borgarbrandkårer. Notera att Gropen och Karlshäll är parkmark och klassade i Kulturmiljöhandboken. Dessutom kraftigt bullerstörda. Bostadsbebyggelse är inte lämplig. Bättre behålla som upprustad parkmark.
6. Trafiken kristalliseras ut som ett problem – utrymmet för fotgängare och cyklister måste åtgärdas oavsett bebyggelse eller annat. Se våra förslag. Löser bl.a. utfarten från garaget för The Garden.
7. Bebyggelse med verksamhet i bottenvåningarna redovisas bland förslagen, men ska Mörby C klara sig kan inte verksamheter läggas 500 m längre bort i tron att båda ska klara sig.

Slutkläm: Viktigt att entrén till Nora trädgårdsstad öppnar med de kvalitéer som en gång var avsedda för trädgårdsstaden – Man kan göra annat i området än att bygga.

Vi ser fram emot det utlovade förslaget 2 för området, med fokusområden och principer och givetvis en dialog med intresserade i kommunen och framför allt boende i Västra Danderyd.

Danderyd, den 14 juni 2024

Vänliga hälsningar

Anita Enflo, ordf. Danderyds Villaägareförening

Skiljevägen 27

182 56 Danderyd

Tel 0705 21 48 24

e-post anita.enflo@gmail.com